

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تایید اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه ی نهائی پایان نامه آقای میلاد تقی پور تحت عنوان: بررسی تمایل کشاورزان نسبت به تشکیل تعاونی های آبربران مورد: دشت لیستر شهرستان گچساران را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه ی علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر عنایت عباسی	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر محمد چیدری	استاد	
۳- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	دکتر حسن صدیقی	دانشیار	
۴- اساتید ناظر: ۱- داخلی	دکتر حسن صدیقی	دانشیار	
۲- خارجی	دکتر علیقلی حیدری	استادیار	

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیت های علمی - پژوهشی دانشگاه است، بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته ترویج و آموزش کشاورزی کشاورزی است که در سال ۱۳۹۱ در دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر عنایت عباسی و مشاوره جناب آقای دکتر محمد چیدری از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتاب های عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب میلاد تقی پور دانشجوی رشته ترویج و آموزش کشاورزی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

میلاد تقی پور

تاریخ و امضا: ۱۳۹۱/۰۴/۱۳

آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسان ها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش های علمی که تحت عنوان پایان نامه، رساله و طرح های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آن ها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تأیید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان نامه/ رساله نیز منتشر می شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان نامه/ رساله و تمامی طرح های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آیین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره های ملی، منطقه ای و بین المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان نامه/ رساله و تمامی طرح های تحقیقاتی دانشگاه می باشد، باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تأیید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم الاجرا است.

«اینجانب میلاد تقی پور دانشجوی رشته ترویج و آموزش کشاورزی ورودی سال تحصیلی ۹۰-۸۹ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه/ رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آیین نامه فوق الاشعار به دانشگاه و کالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هرگونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هرگونه اعتراض را از خود سلب می نمایم.»

میلاد تقی پور

تاریخ و امضا: ۱۳۹۱/۰۴/۱۳

دانشکده کشاورزی

گروه ترویج و آموزش کشاورزی

پایان نامه کارشناسی ارشد
مهندسی کشاورزی - ترویج و آموزش کشاورزی

بررسی تمایل کشاورزان نسبت به تشکیل تعاونی‌های آبربران

مورد: دشت لیستر شهرستان گچساران

پژوهش و نگارش

میلاذ تقی پور

استاد راهنما

دکتر عنایت عباسی

استاد مشاور

دکتر محمد چیذری

تیرماه ۱۳۹۱

تقدیم به:

پدر و مادر عزیز و بزرگوارم
به پاس زحمات بی دریغشان
آنان که صبورانه، در تمام مراحل زندگی پشتیبان و
مشوَّق من بودند،
خواهران گرامی ام،

و تقدیم به روح آسمانی برادر عزیزم

محمد

که خیلی زود ما را تنها گذاشت و به افلاک پر کشید،

یاد و نامش همیشه به نیکی در ذهنمان
نقش خواهد بست.

تقدیر و تشکر

الهی، یکتای بی‌همتایی، در همه حال دانایی، از عیب مصفایی، به تو رسد ملک خدایی.

اکنون که به لطف الهی مراحل انجام این پایان‌نامه را به اتمام رسانده‌ام، بر خود لازم می‌دانم مراتب امتنان و قدردانی فراوان خویش را تقدیم سرورانی نمایم که ارائه اثر حاضر مرهون مساعدت‌های بی‌شائبه آنان بوده است.

ابتدا از استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر عنایت عباسی که با نظرات و پیشنهادات ارزنده، دلسوزانه و زحمات بی‌دریغشان در طی مراحل مختلف اجرا، تدوین و ارائه پایان‌نامه مرا یاری نموده‌اند صمیمانه قدردانی می‌نمایم و از خداوند منان برای ایشان صمیمانه آرزوی سعادت و بهروزی را خواستارم.

از جناب آقای دکتر محمد چیدری که زحمت مشاوره این پایان‌نامه را بر عهده گرفتند و مرا در انجام این تحقیق راهنمایی کردند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

از اساتید محترم، جناب آقای دکتر حسن صدیقی و جناب آقای دکتر همایون فرهادیان و جناب آقای دکتر غلامرضا پزشکی‌راد به خاطر رهنمودها و نظرات ارزنده‌شان در بهبود سطح علمی پایان‌نامه کمال تشکر را دارم.

از جناب آقای دکتر علیقلی حیدری به عنوان استاد ناظر خارجی که قبول زحمت فرموده و مطالعه پایان‌نامه را بر عهده گرفتند بسیار سپاسگزارم.

از خانواده عزیزم که در تمامی مراحل زندگی همواره همراه و پشتیبان من بوده و در طول انجام تحقیق نیز دلسوزانه مشوق و یاری دهنده من بوده‌اند بی‌نهایت قدردانی و سپاسگزاری می‌نمایم.

از سرکار خانم مهندس حمیده زارعی و آقای مهندس مهدی میرزایی به خاطر مساعدت‌های بی‌دریغی که در مراحل مختلف انجام پایان‌نامه نسبت به بنده داشتند، کمال تشکر را دارم.

در پایان از زحمات دلسوزانه دوست عزیزم آقای مهندس امیر نعیمی و سایر عزیزانی که بنده را در طول انجام این تحقیق یاری نمودند سپاسگذاری می‌نمایم.

چکیده

تشکل‌های آب‌بران به عنوان راهبرد اصلی مدیریت منابع آب شناخته شده و انتقال مدیریت آبیاری به بهره‌برداران در قالب این تشکل‌ها مورد توجه کشورهای مختلف قرار گرفته است. هدف این مطالعه بررسی تمایل کشاورزان نسبت به تشکیل تعاونی‌های آب‌بران در بین کشاورزان دشت لیستر شهرستان گچساران می‌باشد. تحقیق حاضر از نظر گردآوری داده‌ها، میزان نظارت و درجه کنترل متغیرها از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد که به روش پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری تحقیق حاضر را، کشاورزان بهره‌بردار از شبکه‌های آبیاری و زهکشی لیستر و خیرآباد شهرستان گچساران در استان کهگیلویه و بویراحمد تشکیل می‌دهند ($N=572$). برای تعیین حجم نمونه از جامعه آماری، از جدول کرجسی و مورگان، استفاده شده و حجم نمونه ۲۳۰ نفر برآورد گردید ($n=230$) و در نهایت تعداد ۲۱۹ پرسشنامه جمع‌آوری و تحلیل شد. به منظور انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی با انتساب متناسب، استفاده شده است. ابزار اصلی گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه بود که روایی آن با بهره‌گیری از نظرات اساتید گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس و گروه مدیریت توسعه روستایی دانشگاه یاسوج و همچنین متخصصان بخش مطالعات اجتماعی شرکت مهندسی مشاور مهتاب قدس مورد بررسی قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از آزمون مقدماتی و با توزیع تعداد ۳۰ پرسشنامه، در بین کشاورزان استان خوزستان، به تأیید رسید. میزان آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه بین ۰/۷۰ تا ۰/۹۲ به دست آمد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS 19 مورد تحلیل قرار گرفتند. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که بین متغیرهای سن، تعداد قطعات کشاورزی، میزان اراضی کشاورزی و تعداد اعضای خانوار با تمایل آن‌ها به عضویت در تعاونی‌های آب‌بران همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود ندارد، ولی بین سابقه فعالیت در بخش کشاورزی با تمایل کشاورزان به عضویت در تعاونی‌های آب‌بران رابطه مثبت معنی‌دار و بین سطح تحصیلات با تمایل کشاورزان همبستگی منفی و معنی‌داری وجود داشت. یافته‌های حاصل از تحلیل مسیر داده‌ها مبتنی بر کاربرد مدل رفتار برنامه‌ریزی شده آیزن، حاکی از آن است که متغیر هنجارهای ذهنی دارای بیشترین اثر علی کل بر تمایل کشاورزان به تشکیل تعاونی‌های آب‌بران است. متغیرهای کنترل رفتار ادراک شده، نگرش و آگاهی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. با توجه به نتایج آزمون t بین تمایل کشاورزان برای تشکیل تعاونی، بر اساس دهستان محل سکونت، شرکت در کلاس‌های آموزشی و ترویجی و آشنایی با تعاونی آب‌بران اختلاف معناداری وجود ندارد. با توجه به نتایج حاصل از تحلیل عاملی در خصوص پیامدهای عضویت در تعاونی آب‌بران، افزایش اطلاعات و ارتباطات کشاورزان، کاهش هزینه‌های کشاورزان، افزایش تولید محصول و مدیریت بهینه منابع آب، تقویت سرمایه اجتماعی و کاهش هزینه‌های دولت، پیامدهای مثبت و ایجاد تضاد بین کشاورزان پیامد منفی تشکیل این تعاونی‌ها می‌باشد. بر پایه یافته‌های تحقیق پیشنهادهایی برای تسهیل توسعه و تشکیل تعاونی‌های آب‌بران ارائه شده است.

کلمات کلیدی: تعاونی آب‌بران، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده آیزن، تمایل، هنجارهای ذهنی، تحلیل

مسیر.

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصل اول ۱

۱-۱- مقدمه ۲

۲-۱- بیان مسئله ۳

۳-۱- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق ۶

۴-۱- اهداف تحقیق ۹

۱-۴-۱- هدف کلی ۹

۲-۴-۱- اهداف اختصاصی ۹

۵-۱- محدوده‌های تحقیق ۹

۱-۵-۱- محدوده موضوعی ۹

۲-۵-۱- محدوده مکانی ۹

۳-۵-۱- محدوده زمانی ۹

۶-۱- محدودیت‌های تحقیق ۹

۷-۱- تعاریف عملیاتی ۱۰

۱-۷-۱- تعاونی آب‌بران ۱۰

۲-۷-۱- تمایل ۱۰

۳-۷-۱- نگرش به سوی رفتار ۱۰

۴-۷-۱- هنجارهای ذهنی ۱۰

۵-۷-۱- کنترل رفتار ادراک شده ۱۰

۶-۷-۱- رفتار ۱۰

فصل دوم ۱۱

۱-۲- مقدمه ۱۲

۲-۲- بخش اول: مدیریت منابع آب ۱۳

۱-۲-۲- مقدمه ۱۳

۲-۲-۲- اهمیت منابع آب ۱۳

۳-۲-۲- وضعیت منابع آب در کره زمین ۱۵

۴-۲-۲- وضعیت منابع آب در ایران ۱۵

۵-۲-۲- بحران‌ها و مسائل موجود پیرامون منابع آب ۱۶

۶-۲-۲- مدیریت منابع آب ۱۸

۷-۲-۲- ضرورت مدیریت منابع آب در کشاورزی ۱۹

- ۲۰-۲-۸- روش‌ها و فنون بهره‌برداری بهینه از آب کشاورزی.....
- ۲۱-۲-۹- راهکار تشکیلاتی.....
- ۲۳-۲-۱۰- تاریخچه واگذاری مدیریت آبیاری در کشورهای مختلف.....
- ۲۵-۲-۱۱- تجارب جهانی انتقال و واگذاری مدیریت آبیاری.....
- ۲۶-۲-۱۱-۱- تجربه مکزیک.....
- ۲۶-۲-۱۱-۲- تجربه پاکستان.....
- ۲۷-۲-۱۱-۳- تجربه کلمبیا.....
- ۲۷-۲-۱۱-۴- تجربه تونس.....
- ۲۸-۲-۱۱-۵- تجربه نپال.....
- ۲۸-۲-۱۱-۶- تجربه استرالیا.....
- ۲۹-۲-۱۱-۷- تجربه آلبانی.....
- ۳۰-۲-۱۲- توصیه‌هایی برای برنامه‌های آینده انتقال مدیریت آبیاری.....
- ۳۰-۲-۱۲-۱- گروه اول.....
- ۳۱-۲-۱۲-۲- گروه دوم.....
- ۳۳-۲-۳- بخش دوم: تعاونی‌های آب‌بران.....
- ۳۳-۲-۳-۱- اهداف تشکیل‌های آب‌بران.....
- ۳۳-۲-۳-۲- فرآیند اجرایی انتقال مدیریت آبیاری.....
- ۳۳-۲-۳-۱- تطبیق مدیریت آبیاری با شرایط کشور.....
- ۳۴-۲-۳-۲- ارتقاء آگاهی‌ها و بسیج پشتیبانی‌ها.....
- ۳۴-۲-۳-۳- توجه به مشکلات و موانع ظرفیت‌سازی و مسائل مالی.....
- ۳۵-۲-۳-۳- تغییر نگرش کشاورزان نسبت به مدیریت منابع آب (از دولت‌مدار به مشارکت‌مدار).....
- ۳۶-۲-۳-۴- وضعیت تعاونی‌های آب‌بران در ایران.....
- ۳۸-۲-۴- بخش سوم: تئوری‌های رفتار.....
- ۳۸-۲-۴-۱- مقدمه.....
- ۳۸-۲-۴-۲- تئوری‌های رفتار.....
- ۴۰-۲-۴-۳- نظریه رفتار با نقشه (برنامه‌ریزی شده).....
- ۴۱-۲-۴-۳-۱- پیشایندهای نگرش نسبت به رفتار.....
- ۴۲-۲-۴-۳-۲- پیشایندهای هنجارهای ذهنی.....
- ۴۲-۲-۴-۳-۳- پیشایندهای کنترل رفتاری درک شده.....
- ۴۳-۲-۴-۴- تمایل (نیت).....
- ۴۳-۲-۴-۵- رفتار.....
- ۴۳-۲-۴-۶- نتیجه‌گیری.....

۴۵	۵-۲- بخش چهارم: بررسی پیشینه تحقیق.....
۴۵	۱-۵-۲- مقدمه.....
۴۵	۲-۵-۲- مطالعات انجام شده در زمینه کاربرد تئوری رفتار برنامه‌ریزی آیزن.....
۴۵	۱-۲-۵-۲- مطالعات خارجی.....
۴۹	۲-۲-۵-۲- مطالعات انجام شده در ایران.....
	۳-۵-۲- مطالعات انجام شده در زمینه مشارکت در مدیریت منابع آب و تمایل کشاورزان به عضویت در تعاونی‌های
۵۳	آب‌بران.....
۵۳	۱-۳-۵-۲- مطالعات خارجی.....
۵۵	۲-۳-۵-۲- مطالعات انجام شده در ایران.....
۶۲	۶-۲- بخش پنجم: چارچوب نظری تحقیق.....
۶۲	۱-۶-۲- چارچوب نظری تحقیق.....
۶۲	۱-۱-۶-۲- رفتار.....
۶۳	۲-۱-۶-۲- تمایل.....
۶۴	۳-۱-۶-۲- آگاهی.....
۶۵	فصل سوم.....
۶۶	۱-۳- مقدمه.....
۶۷	۲-۳- روش تحقیق.....
۶۷	۳-۳- جامعه آماری.....
۶۷	۴-۳- حجم نمونه و روش نمونه‌گیری.....
۶۹	۵-۳- روش‌های جمع‌آوری اطلاعات.....
۶۹	۶-۳- ابزار تحقیق.....
۷۰	۷-۳- روایی و پایایی ابزار تحقیق.....
۷۰	۱-۷-۳- روایی.....
۷۰	۲-۷-۳- پایایی.....
۷۱	۸-۳- متغیرهای تحقیق.....
۷۱	۱-۸-۳- متغیرهای مستقل.....
۷۱	۲-۸-۳- متغیر وابسته.....
۷۱	۹-۳- فرضیه‌های تحقیق.....
۷۱	۱-۹-۳- فرضیه‌های ارتباطی.....
۷۱	۲-۹-۳- فرضیه‌های مقایسه‌ای.....
۷۴	۱۰-۳- روش‌های آماری مورد استفاده.....
۷۵	۱۱-۳- فرآیند پژوهش.....

فصل چهارم ۷۶

- ۷۷-۱-۴- مقدمه.....
- ۷۸-۲-۴- آمار توصیفی.....
- ۷۸-۱-۲-۴- ویژگی‌های شخصی.....
- ۷۹-۲-۲-۴- ویژگی‌های حرفه‌ای کشاورزان.....
- ۸۱-۳-۴- بررسی وضعیت مؤلفه‌های اصلی تحقیق.....
- ۸۱-۱-۳-۴- رتبه‌بندی گویه‌های نگرش کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران.....
- ۸۲-۲-۳-۴- رتبه‌بندی گویه‌های هنجارهای ذهنی کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران.....
- ۸۳-۳-۳-۴- رتبه‌بندی گویه‌های کنترل رفتار ادراک شده کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران.....
- ۸۴-۴-۳-۴- رتبه‌بندی گویه‌های تمایل کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران.....
- ۸۵-۵-۳-۴- رتبه‌بندی گویه‌های رفتار کشاورزان جهت عضویت در تعاونی‌های آبران.....
- ۸۶-۶-۳-۴- رتبه‌بندی گویه‌های آگاهی از اصول تعاون.....
- ۸۶-۷-۳-۴- رتبه‌بندی مؤلفه‌های اصلی تحقیق.....
- ۸۷-۸-۳-۴- کانال‌های کسب اطلاعات در مورد تعاونی‌های آبران توسط کشاورزان.....
- ۸۸-۴-۴- آمار تحلیلی.....
- ۸۸-۱-۴-۴- تحلیل همبستگی.....
- ۸۸-۱-۱-۴-۴- همبستگی بین متغیرهای تحقیق و تمایل به عضویت در تعاونی آبران.....
- ۸۸-۲-۱-۴-۴- ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای اصلی تحقیق.....
- ۸۹-۲-۴-۴- تحلیل مسیر.....
- ۹۰-۱-۲-۴-۴- محاسبه اثرات مستقیم متغیرهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده بر تمایل کشاورزان.....
- ۹۰-۲-۲-۴-۴- محاسبه اثر مستقیم هنجارهای ذهنی بر نگرش کشاورزان.....
- ۹۱-۳-۲-۴-۴- محاسبه اثر مستقیم هنجارهای ذهنی بر کنترل رفتار ادراک شده.....
- ۹۱-۴-۲-۴-۴- محاسبه اثرات مستقیم آگاهی بر متغیرهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده.....
- ۹۲-۵-۲-۴-۴- محاسبه اثرات غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر تمایل کشاورزان جهت عضویت در تعاونی‌های آبران.....
- ۹۴-۶-۲-۴-۴- نتیجه کلی ۱.....
- ۹۵-۷-۲-۴-۴- محاسبه اثر متغیرهای تحقیق بر رفتار کشاورزان.....
- ۹۵-۸-۲-۴-۴- محاسبه اثرات مستقیم متغیرهای تمایل و کنترل رفتار ادراک شده بر رفتار کشاورزان.....
- ۹۶-۹-۲-۴-۴- محاسبه اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر رفتار.....
- ۹۷-۱۰-۲-۴-۴- محاسبه اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر نگرش به تعاونی‌های آبران بر رفتار.....
- ۹۸-۱۱-۲-۴-۴- محاسبه اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر کنترل رفتار ادراک شده بر رفتار.....
- ۹۸-۱۲-۲-۴-۴- محاسبه اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر آگاهی از اصول تعاون و تعاونی آبران بر رفتار.....
- ۹۹-۱۳-۲-۴-۴- نتیجه کلی ۲.....

۱۰۱مقایسه میانگین‌ها.....۳-۴-۴
۱۰۱آزمون t.....۱-۳-۴-۴
۱۰۱آزمون F.....۲-۳-۴-۴
۱۰۴تحلیل عاملی پیامدهای عضویت در تعاونی‌های آبران از دیدگاه کشاورزان.....۴-۴-۴
۱۰۸مدل تجربی تحقیق.....۵-۴
۱۰۹ فصل پنجم.....
۱۱۰مقدمه.....۱-۵
۱۱۱خلاصه.....۲-۵
۱۱۵نتایج و بحث.....۳-۵
۱۱۵یافته‌های توصیفی.....۱-۳-۵
۱۱۵ویژگی‌های شخصی.....۱-۱-۳-۵
۱۱۵ویژگی‌های حرفه‌ای کشاورزان.....۲-۱-۳-۵
۱۱۹یافته‌های استنباطی.....۲-۳-۵
۱۱۹همبستگی بین متغیرهای تحقیق و تمایل به عضویت در تعاونی آبران.....۱-۲-۳-۵
۱۲۱تحلیل مسیر.....۲-۲-۳-۵
۱۲۲تأثیر ویژگی‌های شخصی و حرفه‌ای کشاورزان بر تمایل آن‌ها نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران.....۳-۲-۳-۵
۱۲۳تأثیر ویژگی‌های شخصی و حرفه‌ای کشاورزان بر تمایل آن‌ها نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران.....۴-۲-۳-۵
۱۲۴تحلیل عاملی پیامدهای عضویت در تعاونی‌های آبران از دیدگاه کشاورزان.....۵-۲-۳-۵
۱۲۵پیشنهادها.....۴-۵
۱۲۷موضوعات پیشنهادی برای تحقیقات آتی.....۵-۵
۱۲۸ فصل ششم.....
۱۲۹فهرست منابع.....۱-۶

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲- عوامل انگیزشی در پذیرش انتقال مدیریت آبیاری	۲۴
جدول ۲-۲- نوع تشکیلات سازمانی پس از انتقال مدیریت آبیاری	۲۵
جدول ۳-۲- مقایسه استان‌های مختلف بر اساس تعداد تعاونی آبران تشکیل شده	۳۷
جدول ۱-۳- جامعه و نمونه آماری تحقیق	۶۸
جدول ۲-۳- حجم نمونه برآورد شده بر اساس روستا و دهستان محل سکونت	۶۸
جدول ۳-۳- تعداد گویه‌ها و مقدار کرونباخ آلفا برای بخش‌های مختلف پرسشنامه	۷۰
جدول ۴-۳- فرضیات تحقیق	۷۲
جدول ۱-۴- ویژگی‌های شخصی کشاورزان (N=۲۱۹)	۷۸
جدول ۲-۴- ویژگی‌های حرفه‌ای کشاورزان (N=۲۱۹)	۸۰
جدول ۳-۴- رتبه‌بندی گویه‌های نگرش کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران (N=۲۱۹)	۸۲
جدول ۴-۴- رتبه‌بندی گویه‌های هنجارهای ذهنی کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران (N=۲۱۹)	۸۳
جدول ۵-۴- رتبه‌بندی گویه‌های کنترل رفتار ادراک شده کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران (N=۲۱۹)	۸۴
جدول ۶-۴- رتبه‌بندی گویه‌های تمایل کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران (N=۲۱۹)	۸۵
جدول ۷-۴- رتبه‌بندی گویه‌های رفتار کشاورزان جهت عضویت در تعاونی‌های آبران (N=۲۱۹)	۸۶
جدول ۸-۴- رتبه‌بندی گویه‌های میزان آگاهی کشاورزان از اصول هفت گانه تعاون و تعاونی آبران (N=۲۱۹)	۸۶
جدول ۹-۴- رتبه‌بندی و مقایسه میانگین مؤلفه‌های اصلی تحقیق	۸۷
جدول ۱۰-۴- رتبه‌بندی کانال‌های کسب اطلاعات در مورد تعاونی‌های آبران توسط کشاورزان (N=۲۱۹)	۸۷
جدول ۱۱-۴- همبستگی بین متغیرهای ویژگی‌های شخصی و حرفه‌ای و تمایل به عضویت در تعاونی آبران از دیدگاه کشاورزان (N=۲۱۹)	۸۸
جدول ۱۲-۴- ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای اصلی تحقیق	۸۹
جدول ۱۳-۴- اثرات مستقیم متغیرهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده بر تمایل	۹۰
جدول ۱۴-۴- اثر مستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر نگرش	۹۱
جدول ۱۵-۴- اثرات مستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر کنترل رفتار ادراک شده	۹۱
جدول ۱۶-۴- اثرات مستقیم متغیرهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده بر تمایل	۹۲
جدول ۱۷-۴- اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیر آگاهی از اصول تعاون و تعاونی آبران بر تمایل	۹۳
جدول ۱۸-۴- اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر تمایل	۹۴
جدول ۱۹-۴- تجزیه اثرات متغیرها بر تمایل کشاورزان به تشکیل تعاونی‌های آبران	۹۵
جدول ۲۰-۴- اثرات مستقیم متغیرهای تمایل و کنترل رفتار ادراک شده بر رفتار	۹۶

- جدول ۴-۲۱- اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر رفتار ۹۶
- جدول ۴-۲۲- اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیر نگرش بر رفتار ۹۷
- جدول ۴-۲۳- اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیر کنترل رفتار ادراک شده بر رفتار ۹۸
- جدول ۴-۲۴- اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیر آگاهی از اصول تعاون و تعاونی آبران بر رفتار کشاورزان جهت عضویت در تعاونی آبران ۹۹
- جدول ۴-۲۵- تجزیه اثرات متغیرها بر رفتار کشاورزان به تشکیل تعاونی‌های آبران ۱۰۰
- جدول ۴-۲۶- مقایسه میانگین تمایل کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران بر حسب دهستان محل سکونت، شرکت در کلاس‌های آموزشی، آشنایی با تعاونی‌های آبران و عضویت در نهادهای اجتماعی (N=۲۱۹) ۱۰۱
- جدول ۴-۲۷- مقایسه میانگین تمایل کشاورزان نسبت به عضویت در تعاونی‌های آبران بر حسب سطح تحصیلات، روش آبیاری، نوع نظام بهره‌برداری و نوع نظام زراعی (N=۲۱۹) ۱۰۳
- جدول ۴-۲۸- مقدار KMO، ضریب بار تلت و سطح معنی‌داری ۱۰۴
- جدول ۴-۲۹- عوامل استخراج شده همراه با مقادیر ویژه و واریانس تبیین شده قبل و پس از چرخش ۱۰۴
- جدول ۴-۳۰- عامل‌های استخراج شده مربوط به هر یک از پیامدها همراه با بار عاملی آنها پس از چرخش (N=۲۱۹) ۱۰۶

فهرست شکل‌ها

عنوان	صفحه
شکل ۱-۲- جایگاه کشاورز در فرآیند انتقال مدیریت آبیاری	۳۶
شکل ۲-۲- تئوری فعالیت منطقی آیزن و فیشبین (۱۹۸۰)	۳۹
شکل ۳-۲- تئوری رفتار برنامه ریزی شده آیزن (۱۹۸۰) و آیزن و مادن (۱۹۸۶)	۳۹
شکل ۴-۲- مدل تکامل یافته تئوری رفتار برنامه ریزی شده (آیزن، ۲۰۰۶)	۳۹
شکل ۵-۲- تئوری رفتار برنامه ریزی شده (آیزن، ۲۰۰۶)	۴۱
شکل ۶-۲- چارچوب نظری تحقیق	۶۲
شکل ۱-۳- مراحل مختلف تحقیق و فعالیت‌های صورت گرفته در هر مرحله	۷۵
شکل ۱-۴- نام‌گذاری مسیرهای تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته	۸۹
شکل ۲-۴- اثرات مستقیم متغیرهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده بر تمایل	۹۰
شکل ۳-۴- اثرات مستقیم متغیرهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده بر تمایل	۹۱
شکل ۴-۴- اثرات مستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر کنترل رفتار ادراک شده	۹۱
شکل ۵-۴- اثرات مستقیم متغیرهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده بر تمایل	۹۲
شکل ۶-۴- اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر تمایل	۹۴
شکل ۷-۴- الگوی علی رابطه متغیرهای تحقیق و تمایل به عضویت در تعاونی‌های آب‌بران	۹۵
شکل ۸-۴- اثرات مستقیم متغیرهای تمایل و کنترل رفتار ادراک شده بر رفتار	۹۶
شکل ۹-۴- اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر هنجارهای ذهنی بر رفتار	۹۷
شکل ۱۰-۴- اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر نگرش به تعاونی‌های آب‌بران بر عضویت در تعاونی آب‌بران	۹۷
شکل ۱۱-۴- اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر کنترل رفتار ادراک شده بر رفتار	۹۸
شکل ۱۲-۴- الگوی علی رابطه متغیرهای تحقیق و رفتار عضویت در تعاونی‌های آب‌بران	۱۰۰
شکل ۱۳-۴- پیامدهای تشکیل تعاونی‌های آب‌بران همراه با میزان با عاملی هر یک از عوامل	۱۰۷
شکل ۱۴-۴- مدل تجربی تحقیق	۱۰۸

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

آب از بزرگ‌ترین سرمایه‌های ملی کشور است و نقش اساسی در توسعه هر کشوری دارد. کارشناسان آب پیش‌بینی می‌کنند که در آینده، تنش‌ها و مناقشات بین‌المللی بر سر آب بیشتر خواهد شد و آب نقش مهم‌تری در بحران‌های بین‌المللی خواهد داشت. مسئله کمبود آب در آینده در مناطق گرم و خشک مسلماً حادث‌تر خواهد شد (حیدریان، ۱۳۸۸).

ایران نیز یک کشور خشک است و آب عامل محدود کننده توسعه کشاورزی در اغلب نقاط کشور می‌باشد. مهم‌ترین مسئله در مدیریت منابع آب کشور عبارت است از برقراری تعادل بین عرضه و تقاضای آب. از آنجا که مقدار عرضه آب همیشه محدود بوده و مقدار تقاضا نیز با افزایش جمعیت و بهبود سطح زندگی دائماً بالا می‌رود، برنامه‌ریزی در جهت استفاده بهینه از منابع آب دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد. نظر به اینکه بیش از ۹۰ درصد آب استحصالی در بخش کشاورزی به مصرف می‌رسد، ضرورت استفاده از مکانیزم‌ها و روش‌هایی جهت بهبود مدیریت بهره‌برداری از منابع آب در این بخش بیشتر احساس می‌شود (سلیمانی و همکاران، ۱۳۸۸).

در ایران، در چند دهه اخیر دولت در بیشتر مواقع، بر توسعه منابع آبی تأکید داشته است، ولی نسبت به ایجاد و توسعه شبکه‌های آبیاری توجه چندانی نشده است. علاوه بر این، در زمین‌های تحت پوشش شبکه‌های آبیاری به موضوع مدیریت بهره‌برداری و نگهداری شبکه‌ها و امکان مشارکت کشاورزان توجه نشده است. نتیجه این امر کاهش راندمان آب به حدود ۲۵ تا ۳۰ درصد و کاهش بازده سرمایه‌گذاری در توسعه منابع آبی بوده است (بهزادی نسب و همکاران، ۱۳۸۵).

به اعتقاد اکثر کارشناسان پایین بودن راندمان آبیاری در کشورهای در حال توسعه به علت عدم مشارکت واقعی بهره‌برداران در امر تصمیم‌گیری، اجرا، مدیریت و نگهداری از شبکه‌های آبیاری است. سیاست مشارکت بهره‌برداران در مراحل اجرای شبکه‌های آبیاری از اواخر دهه ۸۰ میلادی عمدتاً به لحاظ ناتوانی سازمان‌های دولتی در امر سازماندهی بخش آب و نیز عدم تأمین هزینه‌های نگهداری و

بهره‌برداری این شبکه‌ها، مورد توجه خاص قرار گرفته و در بیش از ۲۰ کشور جهان سیاست ایجاد انگیزه و تشویق بهره‌برداران برای مشارکت در احداث شبکه‌ها اتخاذ شده است (نوروزی، ۱۳۸۴).

لذا، با ایجاد نظام‌های بهره‌برداری نوین و مناسب می‌توان زمینه را برای همیاری و متشکل ساختن کشاورزان فراهم ساخت و آنان را به همکاری و همیاری با یکدیگر در جهت رفع موانع توسعه کشاورزی و توسعه روستایی ترغیب کرد. به طوری که پایداری آبیاری نیازمند این است که سیستم کلی مدیریت آب به شکلی طراحی گردد که کلیه کشاورزان، مشتاق مشارکت در بهره‌برداری و بهره‌وری منابع آب در تولید، با دید حفاظتی و پایداری از منابع آب، در تمام مراحل ایجاد، نگهداری و بهره‌برداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی خود به عنوان مسؤول و متولی در جریان فرآیندها قرار گیرند (حیاتی و همکاران، ۱۳۸۹).

از این رو، در سال‌های اخیر و در طول برنامه‌های اول و دوم توسعه، وزارت نیرو به عنوان متولی آب کشاورزی توجه زیادی به اهمیت مشارکت آب‌بران نموده و در سال ۱۳۷۰ جلب مشارکت مصرف‌کنندگان آب را در بهره‌برداری و نگهداری از شبکه‌های آبیاری در دستور کار خود قرار داد. در پی آن توافق‌نامه‌ای بین وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه مبادله گردید. بر اساس ماده پنج توافق‌نامه مذکور مقرر شد که شرکت‌های خاص بهره‌برداری، با مشارکت وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه تشکیل گردد. بدین ترتیب توسط وزارت نیرو در سال ۱۳۷۱ شرکت‌های بهره‌برداری با هدف جلب مشارکت مصرف‌کنندگان و به منظور ساماندهی وضعیت بهره‌برداری و نگهداری از شبکه‌های آبیاری موجود کشور، تشکیل گردید. این شرکت‌ها نیز امور مربوط به شبکه‌های آبیاری را طبق ضوابط خاص به شکل‌های آب‌بران واگذار نموده‌اند (عزیزی و زمانی، ۱۳۸۹).

در واقع تعاونی آب‌بران تشکیلاتی محلی می‌باشد که در جوامع روستایی نقش تأمین‌کننده خدمات و نگهداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی را به عهده دارند. بهبود راندمان در مصرف آب کشاورزی با افزایش دانش، نگرش و مهارت کشاورزان وظیفه نهادی این تشکیلات می‌باشد (Kijne et al., 2009). همچنین تعاونی آب‌بران سازمانی است برای مدیریت بهینه آب کشاورزی، با تأکید بر مشارکت کلیه گروه‌های ذینفع (محمدی و همکاران، ۱۳۸۶).

۱-۲- بیان مسئله

آب، اصلی‌ترین عنصر حیات برای ادامه بقای موجودات زنده خصوصاً انسان‌ها می‌باشد و تصور

دنیای بدون آب محال و عبث است. طبق گزارش صندوق جمعیت سازمان ملل متحد طی ۷۰ سال اخیر جمعیت جهان سه برابر و مصرف آب شش برابر شده است. هم‌اکنون سالانه ۷۵ میلیون نفر به جمعیت جهان اضافه می‌شود و پیش‌بینی‌ها جمعیت جهان را در سال ۲۰۵۰ بین ۷/۹ تا ۱۰/۹ میلیارد نفر تخمین زده‌اند و از آنجا که فقط یک درصد از کل منابع آبی شیرین و قابل استفاده در دسترس است، لزوم پرداختن به مدیریت بهینه آب کاملاً احساس می‌شود (Heyd & Neef, 2004). در کشور ایران، باید توجهی خاص به مسائل آبی داشت، چرا که ۹۰ درصد از مساحت کل ایران در ناحیه خشک و نیمه‌خشک قرار دارد. در حال حاضر حدوداً ۹۴ درصد منابع آب کشور در بخش کشاورزی مصرف می‌گردد (محمدی و همکاران، ۱۳۸۶). به این دلیل، انتخاب راه‌کارهایی که کاهش مصرف و استفاده بهینه آب در بخش کشاورزی را به دنبال داشته باشد، از اولویت برخوردار است. مهم‌ترین راه‌کارها به منظور جلوگیری از اتلاف آب، افزایش کارایی مصرف آب، قیمت‌گذاری مناسب آب، افزایش راندمان مصرف در آبیاری، تعیین الگوی بهینه کشت، کنترل رشد جمعیت و اشتغال‌زایی، مدیریت یکپارچه منابع آب و مشارکت ذینفعان در بهره‌برداری از شبکه‌های آبیاری می‌باشند (تاهباز صالحی، ۱۳۸۹)

یک سیستم آبیاری در چشم‌انداز جدید مدیریت منابع آب با مجموعه وسیعی از موارد مدیریتی سر و کار دارد که می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. در حوزه بررسی سبک‌های بهینه مدیریتی آب کشاورزی به طور عمده، سه عامل اصلی تعیین‌کننده است: (۱) **مسئله تملک بر آب** (مالکیت)، (۲) **مسئله حق تصمیم‌گیری**، تعیین سرنوشت و یا به عبارت دیگر مدیریت و کارگردانی روند بهره‌برداری از آب (حاکمیت)، و (۳) **نظام کار، سازمان و تشکیلات کارگزاران و عوامل بهره‌بردار از آب** (فاعلیت). بر همین اساس، مطالعات مختلف تقسیم‌بندی‌های متفاوتی از سبک‌های مدیریتی آب کشاورزی ارائه داده‌اند. برخی از آن‌ها به چهار سبک عمده بخش عمومی یا دولتی، بخش خصوصی، مشارکتی و سازمان بهره‌برداران آب در مدیریت آب کشاورزی اشاره کرده‌اند (زارعی دستگردی و همکاران، ۱۳۸۶). سبک چهارم که سبک مورد نظر این پژوهش می‌باشد، مدیریت منابع آب کشاورزی مبتنی بر تشکل‌های آب‌بران (WUAs)^۱ است. برخی از محققین بر این دیدگاه هستند که این سبک مدیریتی نوع خاصی از مدیریت مشارکتی است. در این سبک مدیریتی مالکیت، حاکمیت، و فاعلیت بهره‌برداری از آب کشاورزی به شخصیتی حقوقی که همانا نمایندگان کشاورزان (تشکل آب‌بر) است واگذار می‌گردد. به عبارت دیگر، در این سبک مدیریتی تعامل بین آب و جامعه

^۱ - Water Users Association